

Широкі можливості для схилення до злочинної діяльності надає мережа «Інтернет». На відповідних сайтах можна розмішувати інформацію щодо технології виготовлення вибухових пристроїв, різноманітних отрут, способів вчинення терористичних актів, вбивств, угонів або захоплення залізничного рухомого складу, повітряного, морського чи річкового судна та ін. Підбурювання конкретної особи до вчинення злочину, з точки зору чинного кримінального законодавства, тут немає, адже ця інформація доступна невизначеному колу осіб (немає ознак співучасті). Проте, зрозуміло, що ймовірність практичного втілення таких «порад» з боку окремих осіб, які ознайомляться з ними, дуже висока, отже надзвичайно високою є й загроза для суспільства від подібних дій.

Таким чином, є необхідність належної кримінально-правової оцінки схилення до злочинної діяльності. Можливим варіантом вирішення цієї проблеми може бути встановлення кримінальної відповідальності за схилення особи до злочинної діяльності, вчинене за відсутності ознак співучасті. У якості кваліфікуючих ознак злочину можуть виступати відповідні дії, вчинені щодо кількох осіб або з використанням засобів масової інформації, а у якості особливо кваліфікуючої ознаки – вчинення адресатом схилення злочину. Це дозволить не тільки адекватно реагувати на подібні випадки, а й попереджати дії, спрямовані на виклик у інших осіб бажання вчинити злочин.

Перерва у відбуванні покарання: зміни та новації у Кримінальному кодексі України

Мостепанюк Л.О., доцент кафедри кримінального права НАВС, кандидат юридичних наук, доцент

Чинне кримінальне законодавство є динамічним і постійно зазнає змін і доповнень задля його удосконалення. Так, у Верховній Раді України зареєстровано ряд законопроектів, підготовлених у зв'язку з необхідністю забезпечення дотримання та виконання Україною взятих на себе зобов'язань перед Радою Європи та імплементації положень Загальної декларації прав людини, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, Європейських пенітенціарних правил, Мінімальних стандартних правил ООН поводження із засудженими, які регламентують тримання засуджених осіб у таких умовах, котрі забезпечують дотримання прав особи, гідності людини, її честі та повагу до особистості.

Держава, взявши на себе функцію покарання осіб та обмеживши їх свободу і можливість пересування шляхом поміщення у спеціалізовані установи, зобов'язана надавати таким особам необхідне медичне лікування та огляди. На сьогодні не вирішеним залишається питання режиму тримання засуджених до позбавлення волі в закладах охорони здоров'я за межами установ виконання покарань. Як показує практика, права таких осіб значно обмежуються навіть порівняно з правами засуджених, які утримуються в установах виконання покарань. Тому в проєкті Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо перерви у відбуванні покарання», реєстр. № 3693 від 25 листопада

2013 р. обґрунтовується необхідність внесення змін до Кримінального Кодексу України (далі – КК) щодо забезпечення особам, засудженим до позбавлення та обмеження волі, права на охорону здоров'я у медичних закладах за межами установ виконання покарань (у тому числі за кордоном).

Законопроект має на меті запровадження інституту перерви у відбукванні покарання (за рішенням суду) у виді позбавлення волі на певний строк або обмеження волі особою, у якій виявлено хворобу, що унеможливує дотримання нею встановленого кримінально-виконавчим законодавством режиму відбуквання покарання, якщо належне лікування такої хвороби неможливо провести в медичних закладах України, а перебіг хвороби без такого лікування створює небезпеку для життя особи чи настання тяжких наслідків для її здоров'я. Безперечно, поданий законопроект надасть право в разі неможливості отримання належного лікування і медичної допомоги в пенітенціарних закладах і установах охорони здоров'я України, особі, засудженій до позбавлення та обмеження волі, на лікування за кордоном.

Головні положення зазначеного законопроекту зводяться до наступних змін: 1) документ передбачає можливість перерви у відбукванні покарання для особи, засудженої до позбавлення або обмеження волі, рішення про що приймається судом за наявності таких умов: а) засуджена особа під час відбуквання покарання захворіла на хворобу, що унеможливує дотримання нею встановленого кримінально-виконавчим законодавством режиму відбуквання покарання; б) якщо належне лікування такої хвороби неможливо провести в медичних закладах України; в) якщо перебіг хвороби без належного лікування за кордоном створює небезпеку для життя особи чи настання тяжких наслідків для її здоров'я; г) є висновки медичної установи центрального органу виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері виконання покарань, медичної установи центрального органу виконавчої влади, що формує та забезпечує реалізацію державної політики у сфері охорони здоров'я, та відповідної іноземної медичної установи про необхідність та/або доцільність лікування особи за межами України, письмової згоди відповідної іноземної медичної установи прийняти таку особу на лікування; д) засудженим внесено грошову заставу як гарантію додержання ним умов лікування та повернення до України після закінчення визначеного судом строку лікування за межами України; ж) лікування засудженого за кордоном здійснюється самим засудженим або його родичами за рахунок власних коштів.

При загальній позитивній тенденції імплантації ряду важливих міжнародних документів в законодавство України наданий законопроект має ряд недоліків. Так, слід вказати, що пропонувані зміни до КК мають більш публіцистичний, ніж кримінально-правовий характер, деякі частини проекту ст. 87-1 КК виходять за межі вивчення кримінального права. В першу чергу, мова йде про абз. 5 ч. 1 ст. 87-1 КК, ч. 4, ч. 5, ч. 7 ст. 87-1 КК, де пропонувані положення знаходяться в межах юрисдикції кримінально-виконавчого права і, відповідно, Кримінально-виконавчого кодексу України.

З огляду на специфічність питань, що мають вирішуватися при прийнятті рішення про надання перерви у відбуванні кримінального покарання, має бути розроблено відповідний порядок чи інструкцію, зокрема фахівцями тих центральних органів виконавчої влади, участь яких пропонується у вирішенні основних питань законопроекту. Цей порядок має бути погоджений і затверджений відповідними центральними органами виконавчої влади. І саме в цьому нормативному документі слід передбачити вирішення основних питань, про які йдеться у законопроекті.

Зазначене свідчить про виконання Україною взятих на себе зобов'язань перед Радою Європи щодо дотримання та імплементації положень Загальної декларації прав людини, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, Європейських пенітенціарних правил, Мінімальних стандартних правил ООН поводження із засудженими.

Запобігання виникненню негативних явищ у молодіжному середовищі

Расцька Л.В., професор кафедри кримінально-правових дисциплін ННПП НАВС, кандидат юридичних наук, доцент

Побудова незалежної держави на демократичних засадах після тривалого тоталітарного режиму, більша відкритість світові, зумовили дезорієнтацію певної частини населення, у тому числі молоді, стосовно моральних і життєвих цінностей, тому спостерігається розвиток негативних процесів у духовній сфері, деформування моральних засад суспільства. На це вплинула пропаганда жорстокості, бездуховності, насильства, ослаблення виховної роботи з боку органів виконавчої влади, закладів освіти і культури.

В наш час молодь – це одна з найбільш уражених в економічному плані та найбільш безправна в соціально-правовому відношенні соціальних спільнот, яка живе в умовах підвищеної соціальної напруги і психологічного дискомфорту. Внаслідок такого становища з'являються все нові й нові факти зростання в молодіжному середовищі злочинності, наркоманії, токсикоманії, алкоголізму, проституції [1]. Рівень злочинності серед молоді та неповнолітніх має сталу тенденцію до значного зростання. Серед наркоманів 80% складає молодь, у тому числі 40% -- неповнолітні. Щорічно у скоєнні тяжких злочинів бере участь більше 25 тис. молодих людей. З 1980 р. рівень злочинності серед дівчат зріс у 2,5 рази [2].

Негативні процеси, які відбуваються в суспільстві, болісно вражають і молодь. Серед неї все більше розповсюджуються такі види злочинів, які раніше були притаманні лише дорослим: торгівля зброєю та наркотиками, утримання домів розпусти і звідництво; сутенерство; розбійні напади на підприємців та іноземців; захоплення заручників; різні форми вимагання; жорстокі злочини проти життя й здоров'я особи; незаконні операції з валютою і цінними паперами; торгівля краденим тощо. Активно йде масове втягнення молоді до структур тіньової економіки та організованої злочинності [3].

Молодь як соціально-демографічна група характеризується не лише віковими ознаками, але й специфікою соціального становлення, особливим місцем та статусом у структурі суспільства.